

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Tlumočení pro migranty v České republice

(Bakalářská práce)

2016

Nikola Dřimalová

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Tlumočení pro migranty v České republice
Interpreting for Migrants in the Czech Republic
(Bakalářská práce)

Autor: Nikola Dřimalová

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Marie Sandersová, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne .....

Nikola Dřimalová

Děkuji Mgr. Marii Sandersové, Ph. D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení za ochotu a užitečné informace.

Seznam zkratk

CPIC	Centrum pro integraci cizinců
ČR	Česká republika
JTP	Jednota tlumočnicků a překladatelů
MV	Ministerstvo vnitra
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
SUZ	Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
ZZC	Zařízení pro zajištění cizinců

Obsah

1	Úvod	8
2	Tlumočení v řízení o udělení mezinárodní ochrany	11
2.1	Tlumočení	11
2.2	Komunitní tlumočení	11
2.2.1	Znaky komunitního tlumočení	13
2.3	Role komunitního tlumočnicka v řízení o udělení mezinárodní ochrany	15
3	Přehled problematiky	17
3.1	Odbor azylové a migrační politiky	17
3.2	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky	17
3.2.1	Činnost UNHCR v České republice	17
3.3	Správa uprchlických zařízení	18
3.3.1	Rozdělení středisek SUZ.....	18
3.4	Počet žadatelů o mezinárodní ochranu	19
3.5	Počet cizinců v azylových zařízeních	20
3.6	Počet hodin tlumočení.....	21
3.7	Péče o žadatele po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany	22
4	Legislativní rámec.....	24
4.1	Právní úprava tlumočení v řízení o udělení mezinárodní ochrany	24
4.2	Jazyk řízení.....	25
4.2.1	Zákon o azylu	26
4.3	Řízení o udělení mezinárodní ochrany	26
4.3.1	Pohovor	26
4.4	Základní pojmy.....	27
4.4.1	Žadatel o udělení mezinárodní ochrany	27
4.4.2	Azyl.....	27
4.4.3	Azylant	28

4.4.4	Řízení o udělení mezinárodní ochrany	28
4.4.5	Migrace	28
4.4.6	Uprchlík	28
5	Tlumočení v SUZ	29
5.1	Výběrové řízení	29
5.2	Tlumočník	29
5.3	Podmínky výběrového řízení.....	30
5.4	Odměny tlumočnicků	30
5.4.1	Tlumočení po telefonu	31
5.4.2	Fyzické tlumočení.....	32
5.4.3	Tlumočení pro klienty v CPIC	33
5.4.4	Specifika tlumočení pro klienty v CPIC	34
5.5	Organizace tlumočení	35
5.6	Kontrola kvality	36
5.7	Výukové materiály.....	36
6	Závěr	38
	Seznam příloh	40
	Příloha 1	41
	Příloha 2	43
	Příloha 3	48
	Summary	49
	Bibliografie.....	51
	Knižní a elektronické zdroje.....	51
	Právní předpisy	52
	Internetové zdroje	54
	Anotace.....	55

1 Úvod

Cílem této bakalářské práce je zmapovat současný systém tlumočení v zařízeních Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „SUZ“), tedy zjistit, jakým způsobem tlumočení v zařízeních probíhá, jak dochází k výběru tlumočnicků, jaká je jejich požadovaná kvalifikace, zda existuje kontrolní mechanismus kvality tlumočení a jak jsou tlumočníci odměňováni.

Problematika azylu a migrace je v České republice (dále jen „ČR“) v kompetenci tří složek Ministerstva vnitra (dále jen „MV“), kterými jsou SUZ, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „OAMP“) a Policie České republiky (dále jen „PČR“). Tato práce se zaměřuje pouze na SUZ, organizaci, která provozuje přijímací, pobytová a integrační azylová střediska, jejichž zřizovatelem je MV. Ve všech těchto zařízeních je role tlumočnicka nepostradatelná, neboť je díky němu umožněna komunikace sociálních pracovníků a dalších orgánů se žadateli o mezinárodní ochranu.

Vést řízení o udělení mezinárodní ochrany v jazyce, ve kterém je žadatel schopen se dorozumět, je jedním ze základních požadavků vyplývajících ze zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o PČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Novela zákona o azylu a dalších souvisejících zákonů č. 314/2015 Sb.¹, která nabyla účinnosti 18. 12. 2015, mimo jiné upravila i § 22 odst. 2 tohoto zákona, podle kterého *„ministerstvo účastníku řízení ve věci udělení mezinárodní ochrany poskytne bezplatně tlumočnicka na úkony, ke kterým byl ministerstvem předvolán nebo vyzván.“*

Tlumočení je nejstarší formou zprostředkované jazykové komunikace, k jejímuž vzniku přispěla potřeba etnických a jazykových skupin dorozumívat se (Čeňková, 2001, s. 8). Už od pradávna dochází k mísení různých kultur a systémů. To samé platí i dnes nejen v azylových zařízeních. Z toho vyplývá, že poptávka po tlumočnicích neustále narůstá, protože umožňují komunikaci mezi dvěma stranami, které by se bez jeho pomoci nedorozuměly a napomáhá prolomit kulturní a jazykovou bariéru.

---

¹Plné znění zákona č. 314/2015 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Migrace je stará jako lidstvo samo. Již od pravěku provází lidstvo nutnost migrovat do oblastí s lepší půdou, v důsledku přírodních katastrof, z náboženských a politických důvodů. Co se týče ČR, uvádí se, že ke zvýšení počtu cizinců, pro které se ČR stala cílovou zemí, došlo díky zlepšení hospodářské situace a vyšší stabilitě státu, což souviselo se vstupem ČR do Evropské unie v roce 2004, respektive vstupem do schengenského prostoru a otevřením vnějších hranic (Uherek, Korecká, Pojarová; 2008, s. 87). Do té doby byla ČR zemí spíše tranzitní, migranti přes ni převážně jen přecházeli při své cestě na Západ. Podle docenta Dušana Drbohlava, odborníka na migraci, je hlavním důvodem migrace do ČR ekonomická motivace, kulturní blízkost Česka a rodinné důvody. Dalším faktorem je relativně silná poptávka po levné, málo kvalifikované a flexibilní pracovní síle (2011, s. 408).

Od roku 2015 čelí Evropa migrační krizi, která se projevuje příchodem velkého množství uprchlíků zejména ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku. Podle údajů Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“) dorazilo do Evropy v roce 2015 více než jeden milion migrantů. Z tohoto celkového počtu požádalo v ČR o mezinárodní ochranu 1525 cizinců². Velké množství ovšem tvoří žadatelé ukrajinského původu, kteří nejsou součástí probíhající uprchlické krize, ale kteří do ČR přicházejí dlouhodobě. Ze statistiky SUZ vyplývá, že v roce 2015 přišlo do azylových zařízení 1419 žadatelů, z toho nejvíce jich bylo ukrajinského (47 %), kubánského (8 %) a syrského původu (11 %).³ Celkem se v zařízeních SUZ tlumočilo přibližně 456 hodin⁴.

Tato bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola se zaměřuje na koncept komunitního tlumočení a roli tlumočnicka v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Druhá kapitola se věnuje orgánům, které se angažují v uprchlické problematice, mezi něž patří i SUZ. Je zde popsáno fungování a rozdělení jejich středisek. Třetí kapitola se soustředí na legislativní rámec, který průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany, tedy i poskytování tlumočnických služeb, upravuje. Dále se věnuje vymezení základních pojmů, které se vztahují k dané problematice. Cílem je popsat a vysvětlit terminologii jak z právního hlediska, tak dle definic, které používá MV. Jedná se například o definice azylu,

---

² Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2015.aspx>

³ Dostupné z: emailové komunikace s Julií Borovičkovou, která organizuje tlumočení v zařízeních SUZ (viz CD)

⁴ Dostupné z: emailové komunikace s Julií Borovičkovou, která organizuje tlumočení v zařízeních SUZ (viz CD)

azylanta, azylového řízení, žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo uprchlíka. Poslední kapitola je praktická a prezentuje konkrétní průběh tlumočení v zařízeních SUZ, odměňování tlumočnicků a jejich výběr. Vzhledem k tomu, že literatura k tomuto tématu je omezená, východiskem pro tuto část se stala zejména osobní a emailová komunikace se zaměstnanci SUZ. Celá bakalářská práce je pak shrnuta v konečném závěru.

2 Tlumočení v řízení o udělení mezinárodní ochrany

V této kapitole je definováno a představeno komunitní tlumočení neboli tlumočení ve prospěch společnosti, které úzce souvisí s tlumočením pro migranty přicházejícími do ČR. Dále se zde budu zabývat rolí tlumočnicka v řízení o udělení mezinárodní ochrany.

2.1 Tlumočení

V dnešním globalizovaném světě se kvůli integračním procesům a kulturní propojenosti poptávka po tlumočnicích zvyšuje. Tlumočení můžeme definovat jako ústní převod sdělení z jednoho jazyka do druhého. Je to druh zprostředkované mezijazykové a mezikulturní komunikace, která neprobíhá přímo, ale přes tlumočnicka (Čeňková, 2010, s. 8). Tím je umožněna komunikace mezi stranami, které nehovoří stejným jazykem.

Mezi základní předpoklady pro vykonávání této profese patří perfektní znalost mateřského a pracovního jazyka, výborná paměť a logické uvažování. Existuje řada odlišných kategorií tlumočení, ale tato práce se vzhledem k tématu bude věnovat pouze tlumočení komunitnímu. Soudní tlumočníci, tedy tlumočníci zapsaní v seznamu znalců a tlumočnicků, se využívají pouze při jednáních na PČR, u soudu nebo na matrice a ustanovují se na vyžádání. Při běžném tlumočení pro SUZ není přizvání soudního tlumočnicka nutné.

2.2 Komunitní tlumočení

Komunitní neboli také sociální tlumočení je tlumočení mezi poskytovateli veřejných služeb a osobou, která nehovoří oficiálním jazykem dané země, ve veřejných institucích (Wadensjö, 1998, s. 49)⁵. V případě tlumočení pro SUZ jsou účastníky komunikace ve většině případů sociální pracovník a cizinec, žadatel o mezinárodní ochranu.

Označení pro tento typ tlumočení se na světě liší. Kromě „community interpreting“ nebo „social interpreting“ se lze setkat i s označením „liaison interpreting“, „cultural interpreting“, „public service interpreting“ nebo „dialogue interpreting“.

---

⁵ Pokud není uvedeno jinak, jedná se o vlastní překlad.

Rozvoj komunitního tlumočení úzce souvisí s přílivem migrantů do dané země. V zemích, ve kterých je míra migrace vysoká, jakou jsou například Spojené státy, Austrálie, Velká Británie nebo Švédsko, je komunitní tlumočení více rozvinuto. V těchto zemích existují programy pro vzdělávání komunitních tlumočnicků a profesní organizace, které vypracovávají profesní a etické standardy (Holkupová, 2014, s. 3). Pokud jde o vývoj, v zemích jako je Švédsko nebo Austrálie, se koncept komunitního tlumočení rozvinul již v 60. letech 20. století a to v souvislosti s příchodem většího počtu migrantů. Důvodem vzniku byla potřeba pomoci uprchlíkům začlenit se do společnosti. Až v 80. a 90. letech v návaznosti na narůstající komunikační problémy ve veřejných institucích (zdravotnická zařízení, sociální služby) získalo komunitní tlumočení větší význam (Pöchhacker, 2004, s. 15). Naopak v zemích s nízkou mírou přistěhovalectví tyto profesní organizace doposud neexistují nebo se teprve vyvíjejí.

Ve světě má termín komunitní tlumočení rozdílné významy. Někde se pod tímto termínem ukrývá tlumočení, které poskytují zdarma dobrovolníci, v jiných zemích se tento termín používá jen pro tlumočení ve zdravotnictví nebo jen v sociálních službách.

V ČR rozvíjí koncept komunitního tlumočení META, o.p.s., společnost pro příležitosti mladých migrantů, která pořádá kurzy komunitního tlumočení a zároveň vytvořila etický kodex komunitního tlumočnicka⁶. Tento dokument sice není závazný, ale má tlumočnickům sloužit jako inspirace a pomůcka. Společnost META, o.p.s. již realizovala dva projekty, jejichž cílem je vzdělávání a uplatnění integrovaných cizinců jako komunitních tlumočnicků. První projekt se nazývá *Sociální tlumočení ve styku s cizinci*, který byl zaměřen na tlumočnický z vietnamské, mongolské a ruské komunity. V rámci druhého projektu s názvem *Cizinci jako komunitní tlumočníci* byli cizinci, tlumočníci, proškoleni a následně poskytovali své služby ostatním cizincům při různých jednáních například ve školách nebo u lékaře. Úlohou takto proškolených cizinců je také pomoci cizincům integrovat se a poskytovat jim podporu.⁷ Ale profesní organizace, která by odborně připravovala komunitní tlumočnický, v ČR prozatím neexistuje.

Komunitní tlumočení patří mezi nejstarší typy tlumočení, na významu však začalo nabývat až od šedesátých let 20. století. Přesto je mnohými dosud považováno

---

⁶ K dispozici na: http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/eticky_kodex_aktualni.pdf

⁷ Dostupné z: <http://www.meta-ops.cz/role-komunitniho-tlumoceni>

často za nejméně prestižní, nejméně profesionální a nejhůře placené tlumočení (Čeňková, 2010, s. 28-29). Přitom je tento typ tlumočení jedním z nejnáročnějších, protože tlumočnické nese velkou odpovědnost za osudy svých klientů. Hale definuje čtyři hlavní důvody, proč komunitní tlumočení nedosahuje dostatečné prestiže. Prvním důvodem je nedostatek organizace a struktury v tomto odvětví, mezi další důvody se řadí absence povinného univerzitního vzdělání, nedostatek silné profesionální identity a všeobecná neinformovanost o složitostech této profese (2005, s. 14-29, in Hale, 2007, s. 27).

S komunitními tlumočnickými se lze setkat v různých oblastech běžného života, zejména v oblasti sociálních služeb, ve zdravotnických zařízeních, školách i státních institucích, mezi něž se řadí i zařízení SUZ.

2.2.1 Znaky komunitního tlumočení

Komunitní tlumočení je specifickým typem tlumočení, proto se od tlumočení konferenčního nebo soudního výrazně odlišuje. Klasickým znakem komunitního tlumočení je nerovnováha mezi účastníky komunikace. „Typický bývá i rozdíl nejen v kulturním, ale také sociálním zázemí účastníků, který se projevuje například v dosažené úrovni vzdělání, a stejně jako z příslušnosti ke kulturní skupině z něj vyplývají rozdíly v celkovém přístupu ke komunikaci. Navíc příslušnost k instituci staví jejího zástupce, který bývá i příslušníkem většinové kultury, do nadřazené pozice a jeho protějšek to značně znevýhodňuje“ (Holkupová, 2014, s. 1).

Pokud se jedná o míru formálnosti, na rozdíl od konferenčního tlumočení, kde je používán registr formální nebo semiformální, je u komunitního tlumočení závislý na účastníkovi a typu jednání a pohybuje se v rozmezí od vysoké formálnosti (čtení rozsudku) až po vysokou neformálnost, což se může projevit používáním vulgarit (Hale, 2007, s. 31). Komunitní tlumočení se od konferenčního dále liší přesností, se kterou je nutné překládat. Během komunitního tlumočení je zásadní, aby tlumočnické přesně převedl veškeré informace, protože nepřesnost převodu může mít vážné důsledky a ovlivnit výsledek řízení nebo, v případě tlumočení u lékaře, vliv na klientovo zdraví (Hale, 2007, s. 32-33). Naopak Barsky zastává názor, že tlumočnické by měl v řízeních o udělení mezinárodní ochrany vystupovat jako otevřený obhájce klienta. Navrhuje, že by tlumočnické měl vylepšovat vyjadřování klienta tím, že změní váhavé, nesouvislé a fádňivé výroky na koherentní, srozumitelné a živé, aby co nejvíce zvýšil možnosti klienta na úspěch. Barsky dále navrhuje, že by

tlumočník měl zastávat stejné politické názory jako klient, aby se tak vyhnul dotčení případu svými vlastními předsudky (Barsky, 2000, s. 73, in Hale, 2007, s. 85-86).

Tyto principy jsou však proti etickým zásadám tlumočnicků. Hale těmto tvrzením odporuje s tím, že by tyto principy mohly mít vážné následky na život žadatele. Argumentuje tím, že pokud bude tlumočník vylepšovat vyjadřování klienta, povede to k nejednotnosti mezi rodinným zázemím a vzděláním žadatele a tlumočnickovým překladem, což by mohlo mít negativní vliv na posouzení žadatelovy důvěryhodnosti (2007, s. 86).

„Vzhledem k okolnostem, za kterých komunitní tlumočníci pracují, nesou během své práce větší odpovědnost a riziko než konferenční tlumočníci“ (Garber, 2000, s. 19). I přesto, že je na tlumočnicka kladena velká odpovědnost a má na řízení velký vliv, jak je uvedeno výše, neexistují v některých zemích vzdělávací programy ani nejsou stanoveny základní požadavky pro výkon této profese. Často se tak stává, že tlumočí děti, jiní rodinní příslušníci nebo osoby, které nemají adekvátní vzdělání.

Je důležité, aby tlumočník v co nejvyšší míře zachoval stejný styl vyjadřování, jako má žadatel. Kalin uvádí, že zejména u žadatelů o azyl pocházejících ze zemí třetího světa, může jejich způsob vyjadřování ovlivnit kulturní šok. Takový žadatel se pak vyjadřuje zmateně, nervózně a nepřesvědčivě (1986, s. 232). Schopnost vyjadřování se také ovlivňuje osobnost a vzdělání cizince. Přesto by se tlumočník měl originálu co nejvíce přiblížit.

V tabulce č. 1 uvedené níže jsou představeny rozdíly mezi komunitním a konferenčním tlumočením podle Hale (2007, s. 32).

Tabulka 1 Rozdíly mezi komunitním a konferenčním tlumočením

	Konferenční tlumočení	Komunitní tlumočení
Registr	Většinou formální, častý je ale i neformální ve formě idiomů či vtipů	Od vysoce formálního po vysoce neformální
Směr tlumočení	Většinou jednosměrné	Obousměrné
Fyzická blízkost	Tlumočnick je většinou izolován od řečníků v tlumočnické kabině	Blízkost tlumočnicka a řečníků, což mu umožňuje více se zapojit do komunikace
Typ tlumočení	Většinou se používá tlumočení simultánní s použitím techniky, ovšem někdy se používá i konsekutivní	Krátká konsekutiva (dialogické tlumočení), dlouhá konsekutiva, simultánní tlumočení (šušotáž), tlumočení z listu
Úroveň vyžadované přesnosti	Střední	Vysoká
Účastníci	Stejně profesionální postavení	Většinou odlišné postavení
Počet tlumočnicků	Dva (pracují v týmu)	Jeden (pracuje sám)

2.3 Role komunitního tlumočnicka v řízení o udělení mezinárodní ochrany

Role komunitního tlumočnicka je na rozdíl od například tlumočnicků konferenčních odlišná. Tlumočnick je přímým účastníkem komunikace, není ukrytý v tlumočnické kabině a komunikuje s lidmi, kteří nemají s přítomností tlumočnicka žádné zkušenosti, nejsou si vědomi svých práv a nacházejí se ve složité životní situaci. Proto může být často složité zachovat si při tlumočení neutralitu a odstup.

Uprchlíci, imigranti i představitelé organizací nebo institucí, kteří s nimi přicházejí do styku, jsou na přítomnosti tlumočnicka závislí. Práce tlumočnicka může velkou měrou ovlivnit životy jeho klientů. V těchto situacích zastává tlumočnick více rolí. Protože jsou kulturní rozdíly mezi účastníky komunikace často výrazné, musí tlumočnick působit zároveň jako kulturní mediátor. Kvůli kulturním rozdílům je často nutné, aby tlumočnick předcházel konfliktům vzniklým z jejich nepochopení a tyto rozdíly objasnil a tím zabránil nedorozuměním, která by na výsledek řízení mohla mít fatální vliv. Můžeme tedy říci, že komunitní tlumočení je kombinací tlumočení

a sociální práce. Od tlumočnicků/kulturních mediátorů se tak navíc očekává alespoň základní znalost sociální práce, krizové intervence a schopnosti řešení sporů.

„Komunitní tlumočnické osciluje mezi několika rolemi a očekáváními obou stran, porozuměním klientovi, resp. pacientovi a jeho nemoci, očekáváními lékaře či úředníka a profesionálním kodexem tlumočnicka. [...] Tyto povinnosti se však mohou vzájemně vylučovat, neboť i zájmy obou účastníků konverzace mohou být protichůdné. V takové situaci může mít tlumočnick-neprofesionál tendenci se identifikovat se svým klientem, a to především jedná-li se o příslušníka téže menšiny“ (Kotašová, 2008, s. 7).

Během tohoto typu tlumočení se ve většině případů přistupuje k tlumočení konsekutivnímu či dialogickému, protože pohovory jsou vedeny formou rozhovoru. Během konsekutivního tlumočení má tlumočnick více času, aby podal obsahově kvalitní převod. Preferuje se z toho důvodu, že je důležitá přesnost a jednoznačnost informací.

Od tlumočnicka, který tuto profesi vykonává, se očekává vynikající znalost pracovních jazyků, tedy mateřského a cizího jazyka, dále znalost relevantních právních předpisů týkajících se cizinecké legislativy a znalost obou kultur a reálií daných zemí.

Tlumočnicki, kteří pracují pro SUZ, nejčastěji tlumočí v azylových zařízeních, u lékaře nebo při jednání na úřadech.

3 Přehled problematiky

Tato kapitola se věnuje úvodu do problematiky azylu a migrace. Zaměřuje se na základní organizace, které se angažují v otázkách azylu. Konkrétně se jedná o OAMP, UNHCR a SUZ a její střediska. Dále budou v této kapitole porovnány počty příchozích cizinců do ČR v roce 2014 a 2015.

3.1 Odbor azylové a migrační politiky

OAMP je útvar MV, který se angažuje v oblasti mezinárodní ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, Státního integračního programu, koordinace schengenské spolupráce a aktivně se podílí na integraci cizinců. Dále řídí SUZ, uděluje víza a povolení k pobytu.

3.2 Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

UNHCR je mezinárodní organizace v rámci OSN, který byl zřízen v roce 1950, aby poskytl uprchlíkům z celého světa ochranu a pomoc. Jeho prvotním cílem bylo pomoci evropským uprchlíkům, kteří se po konci 2. světové války ocitli bez domova. Avšak s nárůstem dalších uprchlických krizí se mandát UNHCR prodlužoval. Od té doby pomohla organizace více než 50 milionům uprchlíků po celém světě.

Dnes tento úřad zabezpečuje základní práva uprchlíků a umožňuje, aby mohl každý uplatnit své právo požádat o mezinárodní ochranu a najít bezpečné útočiště v jiném státě.

3.2.1 Činnost UNHCR v České republice

Co se týče ČR, sídlí kancelář UNHCR v Praze, kde byla otevřena v roce 1992 v souvislosti s přistoupením ČR k Úmluvě o uprchlících z roku 1951. Hlavním cílem je vybudovat takový azylový systém, který umožní státu posoudit žádosti o mezinárodní ochranu v souladu s mezinárodně uznávanými standardy a mezinárodním právem.

Poskytuje právní poradenství, osvětové aktivity, realizuje vzdělávací programy, předává informace o uprchlících a nejen finančně podporuje také řadu nestátních neziskových organizací. Dále se věnuje integraci azylantů a to tak, že průběžně připomínkuje Státní integrační program a monitoruje jeho naplňování.

3.3 Správa uprchlických zařízení

Otázky azylu a migrace jsou plně v kompetenci tří složek MV, a to SUZ, OAMP a PČR. SUZ je organizační složka státu podřízená náměstkovi MV pro veřejný pořádek a bezpečnost. Byla zřízena 1. ledna 1996 jako rozpočtová organizace MV ČR. Vznikla rozdělením tehdejšího odboru pro uprchlíky z důvodu oddělení výkonu státní správy v oblasti azylové politiky a správního řízení o udělení azylu od zabezpečování služeb žadatelům o udělení mezinárodní ochrany. SUZ spolupracuje s vládními a mezinárodními institucemi, samosprávou a nevládními organizacemi.

ČR zabezpečuje prostřednictvím SUZ ubytování a další služby žadatelům, azylantům a zajištěným cizincům, a to na základě zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) a zákona o azylu. Úkolem SUZ je nabídnout těmto osobám odpovídající a důstojné podmínky.

3.3.1 Rozdělení středisek SUZ

SUZ provozuje azylová zařízení, mezi která patří přijímací, pobytová a integrační azylová střediska a zařízení pro zajištění cizinců (dále jen „ZZC“). Po příjezdu do ČR je cizinec nejprve umístěn v přijímacím středisku, které se nachází buď v obci Zastávka u Brna, nebo na mezinárodním letišti Václava Havla v Praze. Zde cizinci podávají žádosti o udělení mezinárodní ochrany a jsou zde ubytováni do ukončení vstupních procedur, v jejichž rámci musí cizinec podstoupit identifikaci totožnosti, osobní prohlídku, vstupní pohovor a podrobit se povinné lékařské prohlídce.

Do doby, než nabude rozhodnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany právní moci, pobývají žadatelé v pobytových střediscích. Ty se v ČR nacházejí v Kostelci nad Orlicí a Havířově. Středisko v Havířově slouží zároveň jako integrační azylové středisko, které přechodně ubytovává cizince, kterým byl udělen azyl. Další taková střediska se nacházejí v Jaroměři, Předlicích, Brně a České Lípě.

Osoby, které na území ČR vstoupily nebo pobývají nelegálně, jsou po zadržení umístěny do ZZC, která jsou provozována v Bělé pod Bezdězem, Vyšních Lhotách a Drahonicích.

Od roku 2009 spravuje SUZ integrační azylová střediska neboli tzv. Centra na podporu integrace cizinců (dále jen „CPIC“). Nacházejí se v Moravskoslezském, Olomouckém, Zlínském, Pardubickém, Karlovarském, Jihočeském, Libereckém

a Plzeňském kraji a na Vysočině. Centra nabízející obdobné služby pak provozují jiné organizace v Praze, Ústeckém, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.

3.4 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu

V tabulce č. 2 je uveden počet žádostí o udělení mezinárodní ochrany v letech 2014 a 2015 v ČR. V roce 2014 požádalo o udělení mezinárodní ochrany 1156 cizinců. Nejčastěji se jednalo o cizince pocházející z Ukrajiny, kterých bylo v přepočtu 44,5 % z celkového počtu, dále cizince pocházející ze Sýrie (8,5 %) a Vietnamu (5,5 %)⁸.

Ve srovnání s rokem 2014 se v roce 2015 zvýšil počet žadatelů o mezinárodní ochranu o téměř 370 cizinců, což je o 32 %. Stejně jako v předchozím roce se jednalo nejčastěji o cizince z Ukrajiny (45 %), Sýrie (8,7 %) a Kuby (8,4 %)⁹. Jedná se tedy o podstatně vysoký nárůst, protože v předchozích letech měly počty žadatelů tendenci spíše klesat.

Tabulka 2 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2014 a 2015

Státní příslušnost	Počet žádostí v roce 2014	Státní příslušnost	Počet žádostí v roce 2015
Ukrajina	515	Ukrajina	694
Sýrie	108	Sýrie	134
Vietnam	64	Kuba	128
Ruská federace	43	Vietnam	81
Kuba	42	Arménie	44
bez státní příslušnosti	37	Ruská federace	43
Bělorusko	31	Čína	40
Arménie	28	Irák	38
Nigérie	26	bez státní příslušnosti	27
Irák	22	Nigérie	27
Ostatní	240	ostatní	269
CELKEM	1156	CELKEM	1525

⁸ Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

⁹ Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2015.aspx>

3.5 Počet cizinců v azylových zařízeních

Pokud srovnáme rozdíl mezi počtem žadatelů o mezinárodní ochranu a počtem cizinců, kteří byli umístěni do azylových zařízení, čísla se liší. Je to způsobeno tím, že někteří cizinci žádají o mezinárodní ochranu opakovaně, a to v době, kdy již opustili azylová zařízení.

Jak je uvedeno v grafu č. 1, v roce 2014 bylo do azylových zařízení umístěno celkem 1097 nově příchozích žadatelů o mezinárodní ochranu. Z tohoto celkového počtu se opět nejčastěji jednalo o cizince pocházející z Ukrajiny (44 %), Sýrie (11 %) a Vietnamu (5 %)¹⁰.

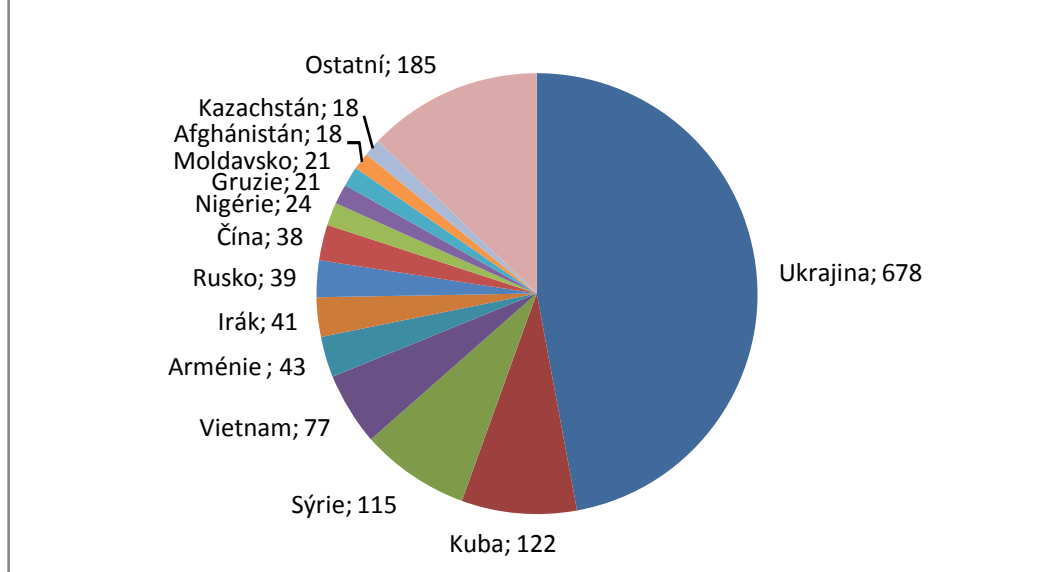
Graf 1 Počet příchodů do azylových zařízení v roce 2014

V grafu č. 2 je pro srovnání uveden celkový počet příchozích do azylových zařízení v roce 2015. Počet příchodů se zvýšil o 31,3 %, a jak lze z grafu vyčíst, v azylových zařízeních pobývali nejčastěji cizinci pocházející z Ukrajiny (47 %), Kuby (8,5 %) a Sýrie (7,8 %)¹¹.

¹⁰ Dostupné z: <http://www.suz.cz/o-nas/statistiky/prichody-a-odchody-klientu>

¹¹ Dostupné z: emailové komunikace s Julií Borovičkovou, která organizuje tlumočení v zařízeních SUZ (viz CD)

Celkový počet příchodů do azylových zařízení v roce 2015

Graf 2 Počet příchodů do azylových zařízení v roce 2015

3.6 Počet hodin tlumočení

V tabulce č. 3 lze najít celkový počet hodin tlumočení jednotlivých jazyků v zařízeních SUZ v letech 2014 a 2015. Jazyky se více méně opakují, ale liší se počtem hodin. I přesto, že v roce 2015 bylo v azylových zařízeních ubytováno o zhruba 300 cizinců více než v roce 2014, počet hodin tlumočení se snížil o 150. Tento jev byl způsoben vysokou poptávkou po určitých jazycích, jako je například arabština, a proto byli do některých ZZC zaměstnáni tlumočníci, kteří tam pravidelně docházeli. Tyto hodiny zde nejsou započítány.

Tabulka 3 Počet hodin tlumočení v roce 2014 a 2015

Jazyk	Počet hodin	Jazyk	Počet hodin
Arabština	83	Španělština	93
Španělština	47	Arabština	42
Vietnamština	46	Perština	32
Ruština + Ukrajínština	36	Čínština	21
Francouzština	30	Ruština + Ukrajínština	18
Angličtina	25	Darí	18
Mongolština	21	Vietnamština	15,5
Albánština	18	Mongolština	11
Čínština	18	Albánština	10,5
Urdu	14	Francouzština	8
Perština	14	Angličtina	6,5
Kurdu	10	Kurdu	6
Darí	6	Turečtina	4
Ostatní	5	Ostatní	13,5
CELKEM	456	CELKEM	299

3.7 Péče o žadatele po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany

Na území ČR pobývalo k 31. 12. 2015 celkem 467562 cizinců, z toho 261533 tvořili cizinci s trvalými pobyty a 206 009 cizinci s přechodnými pobyty. Z celkového počtu největší část tvořili cizinci původem z Ukrajiny (106 019), Slovenska (101 589) a následně z Vietnamu (56 958)¹².

Pokud je cizinci udělen azyl, má možnost podat žádost o vstup do Státního integračního programu, jehož úkolem je pomoci cizincům integrovat se do společnosti, a to ve formě intenzivního jazykového kurzu, vyhledávání vhodného bydlení nebo zvyšování pracovní kvalifikace. Účast v něm je dobrovolná a je pouze na cizinci, zda si o ni zažádá nebo ne.

¹² Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Na integraci cizinců v ČR se kromě MV velkou měrou podílejí i neziskové organizace. Cizinec se může obrátit například na Sdružení občanů zabývajících se emigranty, Organizaci pro pomoc uprchlíkům, Centrum pro integraci cizinců, Poradnu pro integraci a řadu dalších. Cílem všech těchto organizací je pomoci cizincům integrovat se do české společnosti, bezplatně poskytovat právní, psychologické a sociální poradenství, kurzy českého jazyka, propojit je s veřejností, nabízet kvalifikační kurzy, pomoci jim při hledání práce, podporovat kulturní identitu cizinců a umožnit všem rovné příležitosti.

4 Legislativní rámec

Tato kapitola je zaměřená na právní úpravu týkající se řízení o udělení mezinárodní ochrany, zejména na zákony upravující právo na tlumočníka, právo na vedení řízení v jazyce, kterému žadatel rozumí a vymezení základních pojmů.

4.1 Právní úprava tlumočení v řízení o udělení mezinárodní ochrany

Mezi nejdůležitější prameny mezinárodního uprchlického práva se řadí Úmluva OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951, ke které přistoupila i ČR. Tato úmluva jako jedna z prvních zaručuje uprchlíkům základní práva a svobody. V roce 1967 na ni navázal Protokol týkající se právního postavení uprchlíků, který odstranil časová omezení Úmluvy, která vznikla na pomoc uprchlíkům po 2. světové válce.

V prostředí ČR je právo na azyl zakotveno ve článku 43 Listiny základních práv a svobod. Uprchlickou legislativu v ČR dále upravuje zákon o azylu, zákon o pobytu cizinců a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

V Listině základních práv a svobod je zakotveno i právo na tlumočníka. Ve článku 37 odst. 4 se uvádí, že každý „*kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.*“ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje průběh správního řízení, v § 16 odst. 3 stanovuje, že

každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků, kterého si obstará na své náklady. V řízení o žádosti si žadatel, který není občanem České republiky, obstará tlumočníka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak.

Výjimkou tohoto nařízení je § 22 odst. 2 zákona o azylu, podle kterého je žadateli o mezinárodní ochranu tlumočnick poskytnut bezplatně.

Ministerstvo účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany poskytne bezplatně tlumočníka na úkony, ke kterým byl ministerstvem předvolán nebo vyzván.

Pro migranty přicházející do ČR je rozhodující § 22 odst. 1 zákona o azylu, který stanovuje, že

účastník řízení ve věci mezinárodní ochrany má právo jednat v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět.

Z § 22 odst. 1 dále vyplývá, že tlumočnick je poskytnut účastníkovi na celou dobu řízení o mezinárodní ochraně. Jednáním se myslí úkony účastníka. Nejedná se tak pouze o pohovor ve věci mezinárodní ochrany, ale také o úkony podle dílu 2 správního řádu. Mezi tyto úkony náleží například navrhování důkazů a jiných návrhů po celou dobu řízení, vyjádření stanoviska, vyjádření se k podkladům rozhodnutí atd. (Kosař, Molek a kol., 2010, s. 302).

Žadatel o mezinárodní ochranu má také právo přizvat si tlumočnicka podle své volby. Umožňuje mu to § 22 odst. 3 zákona o azylu, podle kterého je

účastník řízení oprávněn přizvat si na své náklady tlumočnicka podle své volby.

Jak uvádí Kosař, Molek a kol., pokud žadatel využije této možnosti, nebude se jednat o tlumočnicka nahrazujícího tlumočnicka zajištěného ministerstvem, ale spíše o dalšího přítomného tlumočnicka. Tento další tlumočnick může kontrolovat, zda je vše řádně tlumočeno a případně upozornit žadatele na potencionální nesrovnalosti (2010, s. 307).

4.2 Jazyk řízení

Z § 22 odst. 1 vyplývá, že řízení je vedeno buď v mateřském jazyce žadatele, nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Podle důvodové zprávy k původnímu znění zákona o azylu z roku 1999 měl být jazykem, ve kterém je žadatel schopen se dorozumět „*zpravidla úřední jazyk*“ a to zejména z toho důvodu, že

u některých jazyků (např. určitého afrického kmene) nelze zajistit tlumočnicka na mateřský jazyk účastníka řízení z prostého důvodu, že v ČR není žádná osoba ovládající tento jazyk.

Směrnice rady č. 2005/85/ES neboli procedurální směrnice ve článku 13 odst. 3 písm. b) stanovuje, že členské státy

vyberou tlumočnicka, který je schopen zajistit přiměřenou komunikaci mezi žadatelem a osobou, která pohovor vede. Komunikace nemusí nutně probíhat v jazyce, který žadatel o azyl upřednostňuje, existuje-li jiný jazyk, o němž lze důvodně předpokládat, že mu žadatel rozumí a je v něm schopen komunikovat.

Jazyky, jimiž je schopen se dorozumět, žadatel uvádí v žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

4.2.1 Zákon o azylu

Zákon o azylu je základním právním předpisem v oblasti udělování mezinárodní ochrany v ČR. Zákon řeší především podmínky vstupu a pobytu cizince, který chce v ČR žádat o mezinárodní ochranu, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany, řízení o udělení či odnětí mezinárodní ochrany, podmínky pro získání mezinárodní ochrany, působnost MV a dalších dotčených orgánů, státní integrační program a azylová zařízení¹³. Dalším právním předpisem, který je pro přicházející cizince zásadní, je zákon o pobytu cizinců, který upravuje jejich pobyt na území ČR.

4.3 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

Správní řízení o udělení mezinárodní ochrany vede MV. Je zahájeno při ústním či písemném podání žádosti cizincem, který v ČR hledá ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou. V případě, že cizinec nepodává žádost v přijímacím středisku, má povinnost se do něj do 24 hodin od podání žádosti dostavit. V něm musí cizinec podstoupit lékařské vyšetření, osobní prohlídku a prohlídku osobních věcí, sejmutí otisků prstů a pořízení obrazového záznamu. Po těchto úkonech je žadatel přesunut do pobytového střediska. Tam cizinec podá podrobnější informace k jeho žádosti, jako jsou informace o rodině a důvody, proč opustil svou zemi, a je s ním veden jeden nebo i více pohovorů. Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany obdrží cizinec do šesti měsíců od poskytnutí podrobnějších informací k žádosti, do té doby zůstává v pobytovém zařízení.

Právo na azyl mají ze zákona lidé, kteří jsou ve své zemi pronásledováni za uplatňování politických práv a svobod nebo mají strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů.

4.3.1 Pohovor

Se žadateli o mezinárodní ochranu je v průběhu azylového řízení veden pracovníkem MV jeden nebo více osobních pohovorů. Tento proces lze považovat za nejdůležitější část z celého azylového řízení, protože v jeho průběhu může žadatel ovlivnit posuzování jeho případu i to, zda mu bude udělena mezinárodní ochrana.

---

¹³ Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecny-prehled-predmetu-upravy-zakona-o-azyly.aspx>

Podle §23 odst. 5 zákona o azylu musí být žadateli umožněno tlumočení osobou stejného pohlaví:

Z důvodů hodných zvláštního zřetele nebo na výslovnou žádost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zajistí ministerstvo vedení pohovu, a je-li to v jeho možnostech, i tlumočení osobou stejného pohlaví.

Této možnosti se využívá zejména v situacích, kdy jsou při pohovoru sdělovány intimní či citlivé zážitky nebo pokud to vyžadují kulturní či náboženské rozdíly v určitých zemích.

Během pohovoru je osoba tlumočnicka klíčová. Jeho kvalitu ovlivňuje velkou měrou, protože v průběhu pohovoru funguje nejen jako zprostředkovatel komunikace, ale i jako kulturní mediátor. Je tedy důležité, aby tlumočnick, tazatel i žadatel navázali přiměřeně relevantní vztah (Kosař, Molek a kol., 2010, s. 312). Tazatel by měl sebe i tlumočnicka představit a vysvětlit, jak bude pohovor probíhat. Je důležité, aby se při pohovoru tazatel ptal stručně a nekomplikovaně, aby byl překlad pokud možno jednoznačný.

4.4 Základní pojmy

V souvislosti se zákonem o azylu je třeba definovat několik základních pojmů, se kterými se v rámci problematiky azylu a migrace lze setkat. Jedná se o vymezení pojmů jako je azyl, azylant, řízení o udělení mezinárodní ochrany, žadatel o mezinárodní ochranu, migrace a uprchlík. Definované pojmy vycházejí ze zákona o azylu a terminologického slovníku MV¹⁴.

4.4.1 Žadatel o udělení mezinárodní ochrany

Podle zákona o azylu se žadatelem o udělení mezinárodní ochrany rozumí cizinec, který podal v ČR žádost o udělení mezinárodní ochrany, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto.

4.4.2 Azyl

Azyl je definován jako ochranný pobyt, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s jejím pronásledováním zpravidla z důvodů politických.

---

¹⁴Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

4.4.3 Azylant

Definován podle zákona o azylu jako cizinec, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

4.4.4 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

Výkon správních činností směřující k posouzení skutečností uvedených v žádosti o udělení mezinárodní ochrany v souladu s příslušnými právními normami, je zahájeno podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

4.4.5 Migrace

Přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje.

4.4.6 Uprchlík

Dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků je uprchlík osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních, nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů.

5 Tlumočení v SUZ

Tato kapitola se věnuje konkrétně tlumočení v zařízeních SUZ. Popisuje průběh výběrového řízení a podmínky k vykonávání této činnosti, organizaci tlumočení, finanční odměny tlumočnicků a v neposlední řadě také systém kontroly kvality.

5.1 Výběrové řízení

Aby tlumočnický poskytovatel tlumočnické služby v zařízeních SUZ, musí se nejprve přihlásit do výběrového řízení. Veřejná výběrová řízení vyhlašuje MV na několika elektronických portálech. V případě SUZ jsou veřejné zakázky zveřejňovány na elektronickém tržišti Gemin, které lze najít na adrese www.gemin.cz. Co se týče zakázek tlumočnických i překladatelských, o výsledku výběrového řízení ve všech případech rozhoduje nejnižší nabídnutá cena, která je základním hodnotícím kritériem¹⁵. Na tržišti jsou k dispozici výsledky výběrových řízení a s vítěznými cenami.

V některých případech, pokud je například pouze jeden uchazeč a jeho nabídka je vyšší, než byla předpokládaná cena SUZ, se výběrového řízení zruší. Stalo se tak například v případě, kdy u zakázky na fyzické tlumočení hindštiny, perského jazyka a farsí byl sice jeden uchazeč (agentura ACP Traductera, a.s.), ale jeho nabídnutá cena byla vyšší, než byla SUZ ochotná přijmout.

5.2 Tlumočnický

Tlumočnický používání v řízení o udělení mezinárodní ochrany nemusejí být soudem ustanovenými tlumočnickými, nutná je pouze perfektní znalost obou jazyků, zápis v živnostenském rejstříku a tlumočnická praxe¹⁶.

V případě, že se ve středisku nachází komunita, která má alespoň 20-30 členů, může jako tlumočnický vystupovat člen komunity, pokud s tím tedy osoba, pro kterou má být tlumočnický, souhlasí a pokud se nejedná o témata důležitá¹⁷. Pokud jde například o vysvětlení chodu zařízení, návštěvu lékaře nebo úřadu, vždy se objednává tlumočnický.

---

¹⁵ Dostupné z: Podmínky výběrového řízení (viz příloha 1)

¹⁶ Dostupné z: Návrh smlouvy o poskytování služeb (viz příloha 2)

¹⁷ Dostupné z: osobní komunikace se zaměstnanci SUZ

U méně exotických jazyků, jako je například angličtina, francouzština, ruština nebo španělština, se namísto profesionálních tlumočnicků využívá služeb zaměstnanců SUZ, kteří daný jazyk v dostatečné míře ovládají. Na tuto činnost se s nimi uzavírá dohoda o provedení práce¹⁸.

5.3 Podmínky výběrového řízení

Aby se mohl tlumočnick nebo agentura do výběrového řízení přihlásit, musí podat svou nabídku. Jak je uvedeno v podmínkách veřejného řízení (viz příloha 1), je nutné, aby měla nabídka určitou strukturu. Nabídka musí obsahovat následující:

- cenovou nabídku bez a včetně DPH a zároveň musí uchazeč uvést, zdali je plátcem DPH či nikoliv,
- vyplněný a podepsaný návrh smlouvy, který je zveřejněn v zadání výběrového řízení,
- kopii výpisu z obchodního rejstříku, kopii živnostenského listu nebo výpis z jiné obdobné evidence (např. evidence soudních tlumočnicků a překladatelů) s předmětem podnikání nezbytným pro realizaci veřejné zakázky,
- vyjádření, je-li uchazeč subjektem zaměstnávajícím více jak 50 % osob se změněnou pracovní schopností, či nikoliv.

V případě tlumočení pro CPIC musí nabídka navíc obsahovat:

- profesní životopis osoby,
- čestné prohlášení o tom, že má tlumočnick minimálně roční praxi s tlumočením do poptávaného jazyka.

Pokud tlumočnick ve výběrovém řízení zvítězí, je s ním posléze uzavřena smlouva o poskytování tlumočení.

5.4 Odměny tlumočnicků

SUZ poptává tlumočnick na tři různé typy tlumočení. Jedná se hlavně o tlumočení po telefonu, které tvoří více než 90 % tlumočnických zakázek, fyzické tlumočení a tlumočení pro klienty v CPIC. Jelikož hodnotícím kritériem při výběrovém řízení je nejnižší nabídnutá cena, pohybují se ceny velmi nízko. Dohodnutá cena je konečná a zahrnuje veškeré náklady tlumočnicka, jako je například doprava na místo tlumočení. Ve srovnání s cenovými podmínkami tlumočnicků zapsaných v seznamu

---

¹⁸ Dostupné z: osobní komunikace se zaměstnanci SUZ

znalců a tlumočnicků se jejich způsob odměňování liší. Jejich odměny upravuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, která určuje nejnižší možné odměny pro tlumočníky a zaručuje proplacení cestovních a jiných nákladů tlumočnicka, které nejsou součástí sjednané částky. Ačkoli pro SUZ také pracují tlumočníci zapsaní v seznamu znalců a tlumočnicků, tyto podmínky se k nim nevztahují, protože být soudním tlumočnickem není pro vykonávání této činnosti podmínkou.

Úhrada tlumočení probíhá na základě faktury vystavené tlumočnickem, kde musí navíc přiložit i výkaz práce, ve kterém se uvádí skutečný počet realizovaných minut nebo hodin tlumočení.

5.4.1 Tlumočení po telefonu

Tlumočení po telefonu je specifickým typem tlumočení a na tlumočnicka klade odlišné nároky než při tlumočení fyzickém. Mezi jeho hlavní výhody patří rychlost, dostupnost, finanční nenáročnost a minimální nároky na techniku. Na druhou stranu nemá tlumočnick možnost sledovat mimiku nebo gesta klienta a ve většině případů nemá přístup k dokumentům či jiným předmětům, které mají k dispozici ostatní strany (Wadensjö, 1998, s. 140). V některých případech může být nepřítomnost tlumočnicka i výhodou, zejména pokud se jedná o citlivá témata, při kterých by si měl tlumočnick zachovat odstup. Mezi další nevýhody tlumočení po telefonu může patřit špatná kvalita spojení nebo šumy a hluky, které mohou komplikovat porozumění (Nenutil, 2015, s. 2).

Tlumočení po telefonu je nejčastějším typem tlumočení v zařízeních SUZ, a to od roku 2011, kdy z velké části nahradilo tlumočení fyzické. Důvodem byla zejména rychlost, dostupnost, nízké náklady a zkvalitnění služeb. V tabulce č. 4 jsou uvedeny ceny za tlumočení po telefonu a jméno tlumočnicka nebo agentury, která zvítězila ve výběrovém řízení pro rok 2016. V tomto případě je uvedená cena za deset minut tlumočení po telefonu včetně DPH.

Jak z tabulky č. 4 vyplývá, jazykem, u kterého je cena za tlumočení nejnižší, je angličtina a činí pouhých 49 Kč za 10 minut. V tomto případě zvítězil ve výběrovém řízení tlumočnick Asif Igbal. Avšak výše podaných nabídek se u tohoto jazyka značně lišily. Jednalo se o rozdíly v rámci tisíců Kč. Nejvyšší cenová nabídka činila 2 770 Kč, kterou podala jazyková agentura. U ostatních jazyků je situace podobná, rozdíly v cenových nabídkách se pohybují v průměru ve stech korunách.

Průměrná cena za 10 minut tlumočení po telefonu se pohybuje kolem 70 Kč. Nejvyšší částka za tlumočení byla za jazyk bengálský ve výši 179 Kč. Podle doporučených sazeb Jednoty tlumočnicků a překladatelů (dále jen „JTP“) platných od 1. ledna 2015 by si měl tlumočnick za 15 minut tlumočení po telefonu účtovat minimálně 300 Kč.

Tabulka 4 Tlumočení po telefonu

	Vítěz veřejné zakázky	Cena včetně DPH
Jazyk bengálský	ACP Traductera, a.s.	179 Kč/10 min
Jazyk srbský	ACP Traductera, a.s.	93 Kč/10 min
Jazyk arménský	ACP Traductera, a.s.	99 Kč/10 min
Jazyk francouzský	ACP Traductera, a.s.	69 Kč/10 min
Jazyk turecký	ACP Traductera, a.s.	75 Kč/10 min
Jazyk mongolský	ACP Traductera, a.s.	77 Kč/10 min
Jazyk španělský	ACP Traductera, a.s.	69 Kč/10 min
Jazyk ruský – ukrajinský	ACP Traductera, a.s.	59 Kč/10 min
Jazyk vietnamský	ACP Traductera, a.s.	68 Kč/10 min
Jazyk albánský	ACP Traductera, a.s.	89 Kč/10 min
Jazyk darí	Asif Iqbal	69 Kč/10 min
Jazyk hindu	Asif Iqbal	69 Kč/10 min
Jazyk anglický	Asif Iqbal	49 Kč/10 min
Jazyk perský – farsí	Asif Iqbal	69 Kč/10 min
Jazyk paštu	Asif Iqbal	69 Kč/10 min
Jazyk arabský	Antrados Solutions s. r. o.	60, 50 Kč/10 min
Jazyk čínský	Alica Kubovská	60 Kč/10 min
Jazyk kurdu	SELINA PRAHA, spol. s r.o.	60 Kč/10 min

5.4.2 Fyzické tlumočení

Od zavedení tlumočení po telefonu ustoupilo fyzické tlumočení do pozadí a využívá se ho minimálně. V roce 2015 se v souvislosti s uprchlickou krizí a zvýšením počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v zařízeních SUZ zvýšila poptávka po určitých jazycích, a to zejména po arabštině, urdu nebo perštině. Z toho důvodu byl v září

2015 do ZZC Bělá-Jezová zaměstnán tlumočník na arabštinu, který do zařízení docházel pravidelně dvakrát týdně. Postupně se takto do ZZC sháněli další tlumočníci na nejčastěji využívané jazyky.

Tlumočení probíhá převážně v dohodnutém zařízení nebo po dohodě také v blízkém okolí, například v nemocnicích, ve školách nebo na úřadech. Tlumočník do zařízení dochází pravidelně dvakrát týdně vždy v pondělí a ve čtvrtek na dobu šesti hodin.

V tabulce č. 5 jsou uvedeny údaje o vítězích veřejných zakázek na přelomu roku 2015/2016 a smluvené ceny včetně DPH za fyzické tlumočení v ZZC.

Tabulka 5 Fyzické tlumočení v ZZC

Jazyk	Vítěz veřejné zakázky	Místo výkonu	Cena
Arabský	Antrados Solutions s. r. o.	ZZC Drahonice	414,04 Kč/hodina
Arabský	Antrados Solutions s. r. o.	Praha	363 Kč/hodina
Arabský	PYGMALION, s. r. o.	ZZC Vyšší Lhoty	787 Kč/hodina
Francouzský	ACP Traductera	ZZC Vyšší Lhoty	545 Kč/hodina
Anglický	ACP Traductera	ZZC Vyšší Lhoty	545 Kč/hodina
Urdu	MEDIA MARKET s. r. o.	ZZC Drahonice	786,50 Kč/hodina

5.4.3 Tlumočení pro klienty v CPIC

V tabulce č. 6 jsou uvedeni vítězové výběrových řízení na tlumočení pro jednotlivé jazyky v CPIC pro první čtvrtletí roku 2015 a smluvené ceny za jednu hodinu tlumočení.

I přesto, že pro výkon této činnosti není nutné být soudním tlumočnickem, podle informací z Evidence znalců a tlumočnicků¹⁹ je většina osob (ne agentur) v seznamu zapsaná. Mezi osoby nezapsané v seznamu v případě tlumočení pro CPIC patří tlumočník vietnamského jazyka Thanh Ha Sa a tlumočník mongolského a vietnamského jazyka Myanganbayar Bazarjav. Pokud jde o tlumočení po telefonu, není v seznamu zapsán tlumočník Asif Iqbal.

¹⁹ Dostupné z: [http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$\\$SearchForm?OpenForm](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$$SearchForm?OpenForm)

Tabulka 6 Tlumočení pro klienty v CPIC

Kraj	Jazyk	Vítěz veřejné zakázky	Cena za 60 minut včetně DPH
Plzeňský	Vietnamský	ROA s. r. o.	345 Kč
Plzeňský	Ruský	ROA s. r. o.	280 Kč
Plzeňský	Ukrajinský	ROA s. r. o.	280 Kč
Moravskoslezský	Vietnamský	Phuong Sládková	400 Kč
Zlínský	Mongolský	Cend-Ajúš Staňková	350 Kč
Zlínský	Vietnamský	Thanh Ha Sa	280 Kč
Vysočina	Vietnamský	Hoa Doan	300 Kč
Karlovarský	Vietnamský	Tuan Vu Minh	350 Kč
Liberecký	Mongolský	Ojunčimeg Presová	250 Kč
Pardubický	Mongolský	Myanganbayar Bazarjav	400 Kč
Pardubický	Vietnamský	Myanganbayar Bazarjav	400 Kč
Pardubický	Ruský	24 communication s. r. o.	395 Kč

Pokud srovnáme ceny za hodinu tlumočení pro SUZ s doporučenými sazbami JTP za tlumočení komunitní/sociální, a to jak za tlumočení fyzické, tak za tlumočení v CPIC, ceny se pohybují ve velkém rozmezí. Za hodinu tlumočení arabštiny by si měl podle tarifů JTP tlumočnick minimálně účtovat 400 Kč. Ceny za tento jazyk, které zvítězily ve veřejných zakázkách, se pohybují v rozmezí od 363 Kč až po 787 Kč. Přitom se jedná o stejnou práci, která se ale odehrává na jiném místě.

A podobná situace se opakuje i u ostatních jazyků. U jazyků, které spadají do této cenové kategorie (vietnamština, mongolština), se ceny pohybují od 250 Kč až po téměř 800 Kč.

Pro jazyky jako jsou angličtina, francouzština nebo ruština, se doporučuje sazba 350 Kč za hodinu tlumočení. Ve skutečnosti se však ceny pohybují od 280 Kč po 545 Kč.

5.4.4 Specifika tlumočení pro klienty v CPIC

Cílem CPIC je poskytovat služby příslušníkům třetích zemí s dlouhodobým nebo trvalým pobytem nebo osobám, kterým byla poskytnuta mezinárodní ochrana. CPIC spolupracuje s úřady, cizineckou, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady atd., kvůli vytvoření prostoru pro výměnu informací a řešení problémů cizinců.

Nabízejí zdarma škálu služeb, která zahrnuje sociální a právní poradenství, kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy a také tlumočnické služby. Nejčastěji CPIC zajišťuje služby vietnamských, mongolských, ruských a ukrajinských tlumočnicků.

Jak vyplývá z aktivit, které CPIC pořádá, a jak je dále uvedeno ve smlouvě mezi SUZ a tlumočnickem nebo agenturou²⁰, je potřeba tlumočnicka zejména v těchto případech:

- a) při kurzech českého jazyka v daném okrese,
- b) při právním poradenství v daném okrese (asistence při konzultacích v oblastech pobytové a vízové problematiky, pracovně-právních vztahů apod.),
- c) při ambulantním sociálním poradenství v daném okrese (nejčastěji se jedná o asistenci při konzultacích v oblastech sociální pomoci, zdravotního pojištění, řešení životních událostí, vyplňování formulářů a jiné),
- d) při terénním sociálním poradenství v daném okrese (to zahrnuje zejména asistenci sociálnímu pracovníkovi při vyhledávání a oslovování potencialních klientů, a při poskytování informací klientům),
- e) při ostatních aktivitách CPIC (jedná se zejména o kurzy sociální a kulturní orientace, jednorázové kulturní, společenské a sportovní akce atd.).

Například při terénních aktivitách, pro šíření informací nebo práci s komunitou se využívá služeb komunitních pracovníků, kteří ovládají daný jazyk, není tedy potřeba objednávat tlumočnicka. Například v CPIC v Moravskoslezském kraji tlumočnický využívají jen velmi málo, pouze komunitní pracovníky. Nejčastěji jsou jejich pracovními jazyky v Moravskoslezském kraji angličtina, ruština a vietnamština²¹.

5.5 Organizace tlumočení

S výjimkou tlumočení pro CPIC není pracovní doba tlumočnicků pevně stanovená. Není neobvyklé, že tlumočnické služby mohou být potřeba během pozdních odpoledních nebo nočních hodin, o svátcích nebo o víkendech, proto se u tlumočnicků předpokládá časová flexibilita. Zejména u tlumočení po telefonu je důležité, aby byl tlumočnick k dispozici v co nejkratším časovém úseku. Konkrétní požadavky na tlumočení, které se týkají času a místa, kde bude tlumočení probíhat, jsou tlumočnickovi předány osobně nebo prostřednictvím emailu nejméně tři pracovní dny

---

²⁰ Dostupné z: Návrh smlouvy o poskytování služeb (viz příloha 2)

²¹ Dostupné z: osobní komunikace se zaměstnanci SUZ

před tlumočením. Tlumočnick je povinen požadavky neprodleně potvrdit, v případě emailové komunikace nejpozději do 24 hodin od přijetí požadavků. Pokud se jedná o tlumočení po telefonu, tlumočnick je o detailech poskytování služeb, mezi něž patří datum, čas a předpokládaná délka trvání, informován telefonicky před tlumočením.

Smlouva o poskytování tlumočení obsahuje doložku o ochraně informací. Tlumočnick se zavazuje neposkytovat a nepředávat třetím osobám informace o tlumočení ani o účastnících řízení. V případě jejího porušení tlumočnick odpovídá za škody tímto způsobené.

5.6 Kontrola kvality

Co se týká kontroly kvality tlumočení, není v současné době vytvořen žádný kontrolní systém. Průběh tlumočení se sice nahrává, ale pouze za účelem výkaznictví. Stěžejní je pro SUZ začátek tlumočení, kde jsou klient i tlumočnick upozorněni, že se tlumočení nahrává, a konec tlumočení, kdy se nahraje pouze počet minut tlumočení. Jedině v případě, že má sociální pracovník, který je u tlumočení přítomen, pochyby o správnosti tlumočení, oznámí tuto skutečnost pracovníkovi, který má tlumočení na starost a při dalším tlumočení se zvolí jiný tlumočnick. Tyto případy jsou ovšem velmi ojedinělé.

V případě agentur, které poskytují tlumočnick na danou zakázku, je v situaci, kdy je na tlumočnicka podána oprávněná, písemná stížnost, musí jej agentura nahradit nejpozději do sedmi pracovních dnů jiným tlumočnickem, který splňuje podmínky tlumočnické praxe.

5.7 Výukové materiály

Pro tlumočnick, kteří jsou přítomní u řízení o udělení mezinárodní ochrany, vzniklo několik výukových materiálů. Příručku, která popisuje specifika tlumočení během pohovoru, zveřejnil UNHCR v roce 1993. Jedná se o materiál pro samostudium s názvem *Tlumočení při jednání s uprchlíky (Interpreting in a Refugee Context)*²². I přesto že se jedná o materiál z 90. let, doporučené postupy při jednání v řízení o mezinárodní ochranu jsou platné i dnes. Zrevidovanou verzi v roce 2008 vydala společnost META, o.p.s pod názvem *Tlumočení při práci s uprchlíky*²³.

---

²² Dostupné z: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/pdf/zakladni-informace/pravni-dokumenty/prirucky-doporuceni-a-stanoviska-unhcr/tlumoceni-pri-jednani-s-uprchliky-2003.html>

²³ Dostupné z: http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/manual_pro_tlumocniky.pdf

První část se věnuje úvodu do problematiky. Popisuje historii a práci UNHCR, průběh určení statusu uprchlíka a lze zde najít definici pojmu uprchlík. V druhé části jsou popsány typy tlumočení, se kterými se tlumočnick může v této oblasti setkat. Na tu navazuje další část, která dává tlumočnickům rady ohledně správné notace při konsektivním tlumočení. Závěrečná část prezentuje několik obecných doporučení (kde se posadit, jak dosáhnout neutrality při tlumočení atd.).

Verze z roku 2008 navíc obsahuje řadu modelových situací a jejich řešení, otázky k samostudiu a shrnuje základní povinnosti tlumočnicků, jako je zachování mlčenlivosti, nestrannost a objektivita. Jedna z kapitol je také věnována duševní hygieně, a to z toho důvodu, že tlumočení při pohovorech s uprchlíky může být psychicky náročné, zejména pokud se probírají intimní témata nebo traumatické zážitky žadatele. Je zde uvedeno, jak se vyrovnat se stresem, jak rozpoznat stresové poruchy a je kladen důraz na pravidelnou duševní hygienu.

SUZ poskytuje tlumočnickům slovníček základních pojmů týkajících se řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Jazyková agentura ACP Traductera, a.s., která zvítězila ve většině výběrových řízení na tlumočení po telefonu, svým tlumočnickům, kteří se chystají pracovat pro SUZ, navíc poskytuje terminologický slovník a referenční materiály.

6 Závěr

Tato bakalářská práce si dala za cíl popsat systém tlumočení v azylových zařízeních SUZ a zjistit, jak tlumočení probíhá, kdo může ve střediscích vystupovat jako tlumočnick, jak jsou tlumočnicki odměňováni a zda je tlumočení následně kontrolováno.

V souvislosti s tlumočením v řízení o udělení mezinárodní ochrany se hovoří o tlumočení komunitním, proto se první část práce zaměřila právě na něj. I přesto že se komunitní tlumočení v ČR rozvíjí, dodnes neexistuje profesionální organizace, která by komunitní tlumočnicki vzdělávala, sdružovala a vytvořila etické standardy, kterými by se tlumočnicki museli při výkonu své činnosti řídit. S nárůstem cizinců pobývajících v ČR by zřízení této organizace bylo vhodné a zajisté by se tímto zkvalitnila práce komunitních tlumočnicků.

Jak vyplývá z podmínek výběrového řízení, mezi požadavky na tlumočnicka, který působí ve střediscích SUZ, patří perfektní znalost pracovních jazyků, zápis v živnostenském rejstříku a očekává se také minimálně roční praxe s tlumočením daného jazyka. Jak ale bylo zjištěno, zaměstnavatel nepožaduje žádné reference od předchozích zaměstnavatelů, stačí tedy prokázat zápis v živnostenském rejstříku a předložit profesní životopis. Otázkou tedy je, zda by nebylo vhodnější, kdyby místo tlumočnicků komunitních tlumočili v řízení o udělení mezinárodní ochrany, podobně jako je tomu v trestních řízeních, tlumočnicki ustanovení soudem, kteří museli prokázat svou odbornou způsobilost a schopnosti, aby tuto kvalifikaci získali. S tím by však souvisel nárůst nákladů. Jelikož tlumočnicki mají v řízení kromě funkce tlumočnicka i funkci kulturního mediátora, měla by během výběrového řízení ověřovat i jejich kulturní znalost.

S tím souvisí i neexistence právního předpisu, který by upravoval základní požadavky na osobu tlumočnicka, jeho práva a povinnosti a průběh tlumočení během řízení o udělení mezinárodní ochrany. Současný právní předpis, zákon o azylu, sice žadatelům a mezinárodní ochranu zaručuje bezplatné poskytnutí tlumočnických služeb na celou dobu řízení, ale neupřesňuje, jaké vzdělání by měl tlumočnick mít či jakými zkušenosti by měl disponovat.

Dalším závěrem, který můžu vyvodit z mého výzkumu, je nedostatečná kontrola kvality tlumočení. Tlumočení samotné není zaznamenáváno a neprobíhá žádná kontrola třetí stranou. Posuzování kvality je tedy pouze v rukou sociálních

pracovníků, kteří však nemají dostatečné profesní schopnosti na to, aby dokázali adekvátně posoudit, zda tlumočení probíhá správně nebo ne, zejména u exotických jazyků.

Jako zásadní nedostatek bych viděla systém výběru tlumočnicků podle principu nejnížší nabídky. Jak vyplývá z mého výzkumu, tlumočníci v zařízeních SUZ tlumočí za poměrně nízké ceny, které neodpovídají doporučeným sazbám JTP. Je to způsobeno tím, že výběr tlumočnicků probíhá formou výběrových řízení, kde hlavní roli hraje nejnížší cena. Je logické, že zkušený tlumočnick s vhodnou kvalifikací a dlouholetou praxí v oboru nebude tlumočit za ceny, které na elektronickém tržišti ve většině případů vítězí. Je pravdou, že pro SUZ tlumočí i soudní tlumočníci, ale netýká se to všech případů. Podle mého názoru tento princip výběru ovlivňuje kvalitu tlumočení, což je při takto zodpovědné práci velmi nevhodné. V situacích jako je tato, kdy může tlumočnick výrazně změnit život jiného člověka a špatnou interpretací jeho slov ovlivnit výsledek důležitého řízení, je třeba více dbát na správný výběr osob, které se v řízení angažují.

Seznam příloh

Příloha 1: Podmínky výběrového řízení

Příloha 2: Návrh smlouvy o poskytování služeb

Příloha 3: CD

Příloha 1

A. Popis předmětu zakázky:

1. Předmětem veřejné zakázky je poskytování tlumočnických služeb z a do ruského jazyka pro cizince, klienty Centra na podporu integrace cizinců pro Pardubický kraj v okrese Pardubice.
2. Poskytování tlumočnických služeb bude probíhat zejména:
  - při kurzech českého jazyka v daném okrese
  - při ambulantním právním poradenství v daném okrese (tematicky se jedná zejména o oblasti pobytové a vízové problematiky, pracovní-právních vztahů apod.),
  - při ambulantním sociálním poradenství v daném okrese (tematicky se jedná zejména o oblasti sociální pomoci, zdravotního pojištění, řešení životních událostí, vyplňování formulářů a jiné),
  - při terénním sociálním poradenství v daném okrese
  - při ostatních aktivitách CPIC (jde zejména o kurzy sociální a kulturní orientace, jednorázové kulturní, společenské a sportovní akce atd.)
3. Poskytování služeb bude probíhat také v pozdních odpoledních a večerních hodinách a ve dnech pracovního klidu.
4. Konkrétní požadavky na tlumočení, termíny včetně určení místa budou zaslány poskytovateli ve formě písemné objednávky k potvrzení poskytovateli, nejméně 3 pracovní dny před dnem tlumočení.
5. Odpovědnost za poskytování tlumočení z a do ruského jazyka nese vůči klientům poskytovatel.

B. Doba plnění veřejné zakázky:

Předpokládaný termín uzavření smlouvy: říjen/listopad 2015

Předpokládané zahájení a ukončení poskytování služeb: od podpisu smlouvy –
30. 6. 2016

C. Platební a obchodní podmínky zakázky:

1. Objednatel neposkytuje zálohu.
2. Doba splatnosti faktur činí 21 dní.
3. Další specifikace platebních a obchodních podmínek je uvedena v návrhu smlouvy na tlumočení.

D. Způsob zpracování nabídkové ceny:

1. Nabídková cena bude zpracována v souladu s cenovými předpisy v ČR, platnými v době zpracování nabídky – zejména se zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách a prováděcí vyhláškou č. 450/2009 Sb., a zákonem 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, vše ve znění pozdějších předpisů.
2. Nabídková cena bude obsahovat veškeré náklady zhotovitele nezbytné k úplné realizaci předmětu plnění veřejné zakázky. Ceny budou uvedeny maximálně na 2 desetinná místa.
3. Nabídkovou cenu nelze překročit.
4. Uchazeč uvede, zdali je plátcem DPH, či nikoliv.

5. Nabídková cena bude uvedena jako **cena za 60 minut tlumočení bez a včetně DPH**. Neplátce DPH vloží do e-tržště cenu bez DPH.

Tabulka č. 1:

okres Pardubice	Cena bez DPH	Cena vč. DPH
60 minut tlumočení		

B. Hodnotící kritérium:

Hodnotícím kritériem je **nejnižší celková nabídková cena za 60 minut tlumočení s DPH.**

C. Prohlídka místa plnění:

Prohlídka místa plnění není umožněna.

D. Struktura nabídky:

Nabídka uchazeče bude obsahovat:

1. Nabídkovou cenu vč. DPH za 60 minut tlumočení.
2. Vyplněný návrh smlouvy, který bude podepsán osobou oprávněnou jednat jménem či za uchazeče
3. Kopii výpisu z obchodního rejstříku nebo kopii živnostenského listu.
4. Profesní životopis osoby, která bude tlumočnické služby poskytovat.
5. Čestné prohlášení o tom, že má tlumočnická minimálně roční praxi s tlumočením poptávaného jazyka.
6. Vyjádření, zdali je uchazeč subjektem zaměstnávajícím více jak 50% osob se změněnou pracovní schopností. V případě nepředložení této informace (dokladu) bude zadavatel považovat uchazeče za subjekt, který více jak 50% osob se změněnou pracovní schopností nezaměstnává.

E. Další podmínky zadávacího řízení:

1. Zadavatel připouští pouze elektronické podání nabídek v e-tržšti Gemin.
2. Zadavatel nehradí náklady uchazečů spojené s účastí ve výběrovém řízení.
3. Vybraný uchazeč je na základě § 2 písm. e) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů, osobou povinnou spolupůsobit při výkonu finanční kontroly.
4. Veškeré dotazy případných dodavatelů budou řešeny prostřednictvím elektronického tržiště.

F. Dodatečné informace k zadávacím podmínkám:

1. Zadavatel si vyhrazuje právo veřejnou zakázku zrušit.
2. Kontaktní osoba: Mgr. Andrea Sobková
Tel. 974 827 143, 778 495 899

Příloha 2

SMLOUVA O POSKYTOVÁNÍ TLUMOČENÍ

Dnešního dne, měsíce a roku, smluvní strany:

Česká republika – Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra
se sídlem Lhotecká 7, 143 01 Praha 12, doručovací adresa P. O. BOX 110, 143 00
Praha 4,

IČ: 604 98 021, bankovní spojení: ČNB Praha 1, č. účtu: 52626881/0710,
zastoupená ředitelem Mgr. Miloslavem Koudelným, za něhož na základě pověření
ředitele jedná

Ing. Petr Košťál, zástupce ředitele
(dále jen „objednatel“)

a

.....společnost, firma.....

zapsaná v OR, ŽR vedeném.....

se sídlem ....., PSČ....., IČ : ....., DIČ : .....,
č.ú.....

zastoupená ředitelem, jednatelem.....

(dále jen „*poskytovatel*“)

uzavírají v souladu s ustanovením § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský
zákoník, tuto

smlouvu o poskytování tlumočení:

Čl. I.

Předmět smlouvy

1. Předmětem této smlouvy je závazek poskytovatele poskytnout za podmínek stanovených touto smlouvou **tlumočení z jazyka ..... do jazyka českého a naopak** (dále jen „*tlumočení*“) pro klienty Centra na podporu integrace cizinců pro ..... kraj (dále „*CPIC*“) v rámci projektu spolufinancovaného z národního programu Azylového, migračního a integračního fondu „*Provoz Center na podporu integrace cizinců X*“. Objednatel se zavazuje zaplatit poskytovateli za řádné tlumočení níže dohodnutou cenu v souladu s veřejnou zakázkou malého rozsahu č.j. ....
2. Poskytovatel prohlašuje, že má minimálně roční praxi tlumočnické činnosti do/z ..... jazyka a dokládá, že je zapsán v ..... rejstříku vedeném ..... s předmětem tlumočnické činnosti. Poskytovatel dále deklaruje, že je schopný požadavky objednatele specifikované v této smlouvě splnit a při plnění této smlouvy bude postupovat s odbornou péčí a v zájmu objednatele.

Čl. II.

Místa a rozsah tlumočení

1. Místa poskytování tlumočení: (okresy) .....
2. Tlumočení bude probíhat zejména:
  - a) při kurzech českého jazyka v daném okrese,
  - b) při právním poradenství v daném okrese (asistence při konzultacích v oblastech pobytové a vízové problematiky, pracovních vztahů apod.),
  - c) při ambulantním sociálním poradenství v daném okrese (asistence při konzultacích v oblastech sociální pomoci, zdravotního pojištění, řešení životních událostí, vyplňování formulářů a jiné),
  - d) při terénním sociálním poradenství v daném okrese (asistence sociálnímu pracovníkovi při vyhledávání a oslovování potenciálních klientů, a při poskytování informací klientům),
  - e) při ostatních aktivitách CPIC (jde zejména o kurzy sociální a kulturní orientace, jednorázové kulturní, společenské a sportovní akce atd.).
3. Poskytovatel bere na vědomí, že tlumočení může probíhat také v pozdních odpoledních a večerních hodinách a ve dnech pracovního klidu.

Čl. III.

Práva a povinnosti smluvních stran

1. **Poskytovatel je povinen:**
  - a) poskytovat tlumočení v řádných termínech, s odbornou péčí, místě a dle pokynů, požadavků objednatele a zaměstnance objednatele, v místě tlumočení,
  - b) zpracovávat za příslušný kalendářní měsíc písemný výkaz práce, tj. počet hodin realizace tlumočení viz příloha č. 2 této smlouvy,
  - c) pokud není schopen zajistit sjednané tlumočení z důvodu vzniku překážky na jeho vůli nezávislé, bezodkladně oznámit tuto skutečnost objednateli telefonicky s následným potvrzením e-mailem,
  - d) poskytovat subjektům provádějícím audit a kontrolu projektů realizovaných v rámci AMIF všechny nezbytné informace týkající se jeho činnosti souvisejících s realizací služby a veškerou nezbytnou součinnost pro provedení kontroly a auditu.
2. **Objednatel:**
  - a) si vyhrazuje právo určení místa a evidence tlumočení (viz příloha č. 2 této smlouvy),
  - b) si vyhrazuje právo kontrolovat kvalitu tlumočení ať již vlastními zaměstnanci nebo za tím účelem sjednanou třetí osobou.

Čl. IV.

Ujednání o organizaci tlumočení

1. Konkrétní požadavky na tlumočení, termíny (čas, místo) budou předány poskytovateli osobně nebo prostřednictvím e-mailu nejméně 3 pracovní dny před dnem tlumočení na adresu pro komunikaci uvedenou poskytovatelem v čl. VIII. odst. 7.
2. Poskytovatel je povinen potvrdit požadavky objednateli neprodleně, při zaslání e-mailem do 24 hodin od obdržení e-mailu.
3. Objednatel je oprávněn jednostranně i bez uvedení důvodů zrušit tlumočení, zrušení oznámí poskytovateli písemně nebo elektronicky na adresu uvedenou

poskytovatelem pro komunikaci. Zruší-li objednatel tlumočení 6 hod. a méně před plánovaným zahájením, je poskytovatel oprávněn požadovat úhradu tohoto tlumočení, jako kdyby se uskutečnilo.

4. Poskytovatel je povinen zajistit tlumočení tlumočnický, jejichž kvalifikaci a odbornost prokázal v rámci veřejné zakázky. V případě využití jiného tlumočnicka je povinen předat elektronicky na adresu uvedenou objednatelem, minimálně 1 pracovní den před tlumočením, jméno, příjmení tlumočnicka, kterého navrhuje k zajištění tlumočení a který bude splňovat požadavek tlumočnické praxe.
5. V případě, že objednatel zašle poskytovateli oprávněnou, písemnou stížnost na některého z tlumočnicků z důvodu jazykového či jiného pochybení, je poskytovatel povinen jej nahradit nejpozději do 7 pracovních dnů tlumočnickem splňujícím požadavek tlumočnické praxe.
6. Odpovědnost a následky za tlumočení vůči třetí straně (subjektu) nese v plném rozsahu poskytovatel.

Čl. V.

Cena a platební podmínky

1. V souladu s výsledkem veřejné zakázky a nabídky poskytovatele ze dne ..../..../2015 byla dohodnuta cena za 1 hodinu (**60 min.**) tlumočení, která je uvedena v následující tabulce:

Místa tlumočení (okres)	Cena za hodinu (60 min) bez DPH	Cena za hodinu (60 min) vč. DPH

***Pozn.:** Poskytovatel je / není plátcem DPH.*

2. Objednatel se zavazuje, že po 15 minutách každé započaté hodiny zaplatí poskytovateli 25 % z výše uvedené ceny za 1 hodinu.
3. Cena uvedená v odst. 1 je cena konečná a obsahuje veškeré náklady poskytovatele včetně dopravy.
4. Úhrada bude provedena na základě faktury vystavené poskytovatelem do 10. dne kalendářního měsíce, následujícího po měsíci, v němž bylo tlumočení poskytnuto. Doba splatnosti faktury bude činit nejméně 21 dní ode dne prokazatelného doručení objednateli.
5. Poskytovatel se zavazuje, že veškeré účetní doklady (faktury) za plnění poskytnutá v kalendářním roce 2015 budou vystaveny a doručeny objednateli do **4. 7. 2016**. V případě, že poskytovatel nesplní tuto povinnost je splatnost faktury 90 dnů ode dne doručení.
6. Faktura musí obsahovat náležitosti daňového dokladu, dle platných předpisů a originálně potvrzený rozpis termínů tlumočení (příloha č. 1) a výkaz práce (příloha č. 2).
7. Faktura bude objednateli zaslána/doručena do příslušného CPIC na adresu:
.....
8. Objednatel může na poskytovateli v případě potřeby vyžadovat zvláštní písemné označení veškerých účetních dokladů. O tomto konkrétním označení faktur bude

poskytovatel informován objednatelem písemně. Uvedené označení účetních dokladů bude následně pro poskytovatele závazné.

9. V případě, že faktura nebude obsahovat některou z náležitostí dle odst. 6 a odst. 8 nebo bude-li taková náležitost ve faktuře uvedena nesprávně, je objednatel oprávněn poskytovateli fakturu ve lhůtě její splatnosti vrátit. Do doby doručení opravené faktury se objednatel nenachází v prodlení s placením. Po doručení opravené faktury objednateli počíná běžet nová lhůta její splatnosti 21 dnů.
10. Objednatel hradí fakturovanou částku bezhotovostním převodem na bankovní účet poskytovatele uvedený na vystavené faktuře.
11. Faktura se považuje za uhrazenou dnem odepsání fakturované částky z bankovního účtu objednatele.
12. Objednatel nebude poskytovat žádné zálohy a nebude hradit poskytovateli úhradu za služby poskytnuté nad rámec rozsahu stanoveného touto smlouvou.

Čl. VI.

Ochrana informací

1. Poskytovatel se zavazuje neposkytovat, nepředávat třetím osobám informace o tlumočení, průběhu výuky, ani o samotných účastnících získané při plnění této smlouvy. Poskytovatel se zavazuje, že stejně bude postupovat i v případě jakýchkoliv jiných informací z činnosti objednatele získaných při plnění této smlouvy.
2. V případě, že při plnění předmětu této smlouvy přijde poskytovatel do styku s osobními údaji zaměstnanců objednatele, zavazuje se k jejich ochraně v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.
3. Poskytovatel je povinen svého případného subdodavatele zavázat povinností mlčenlivosti a respektováním práv objednatele nejméně ve stejném rozsahu, v jakém je v tomto závazkovém vztahu zavázán sám.
4. Povinnost dle odst. 1. – 3. tohoto článku platí bez ohledu na ukončení účinnosti této smlouvy.
5. Za prokázané porušení ustanovení tohoto článku odpovídá poskytovatel za škodu tímto porušením vzniklou.

Čl. VII.

Smluvní pokuta, úrok z prodlení a odstoupení od smlouvy

1. V případě prodlení objednatele s úhradou faktury je poskytovatel oprávněn požadovat zaplacení úroku z prodlení ve výši 0,05% z nezaplacené částky, a to za každý den prodlení až do zaplacení.
2. V případě, že poskytovatel poruší některou z povinností dle čl. III. odst. 1. a čl. IV. odst. 2,4,5 této smlouvy, je objednatel oprávněn uplatnit za každé jednotlivé porušení smluvní pokutu ve výši až 5.000,- Kč. Tím není dotčeno právo objednatele požadovat náhradu škody podle obecně závazných předpisů.
3. Ustanovení odst. 2 se neuplatní v případech, kdy na straně poskytovatele vznikne překážka svým vznikem a délkou trvání na jeho vůli nezávislá, jejíž povaha znemožní či značně ztíží vykonávat řádně svoji činnost.
4. Smluvní strana je oprávněna od této smlouvy odstoupit v případě, že druhá smluvní strana podstatným způsobem poruší některou ze svých povinností dle této smlouvy.
5. Za podstatné porušení povinnosti se považuje zejména:

- a. neplnění závazků spočívajících v neuhrazení dlužné částky po dobu 30 dnů po splatnosti daňového dokladu (faktury),
  - b. opakované porušení čl. III. odst. 1.
6. Odstoupení od této smlouvy se děje písemným projevem vůle odstupující strany formou doporučeného dopisu a nabývá účinnosti dnem doručení druhé smluvní straně. V případě, že doporučený dopis o odstoupení nebude adresátem převzat, má se za to, že doporučený dopis o odstoupení byl doručen pátým dnem od podání tohoto doporučeného dopisu k přepravě poskytovateli poštovních služeb.

Čl. VIII.

Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva se uzavírá na dobu určitou do **30. 6. 2016**.
2. Veškeré změny či doplnění této smlouvy, pokud není ve smlouvě dohodnuto jinak, lze činit pouze po vzájemné dohodě obou smluvních stran a výhradně ve formě písemného a řádně očíslovaného dodatku.
3. Tuto smlouvu lze písemně vypovědět s výpovědní lhůtou jeden měsíc. Běh výpovědní lhůty začíná prvním dnem měsíce, který následuje po doručení výpovědi druhé smluvní straně.
4. Objednatel i poskytovatel je oprávněn tuto smlouvu vypovědět i bez udání důvodů.
5. Doručovacími adresami pro poštovní zásilky se rozumí adresy uvedené v záhlaví této smlouvy. V případě změny adresy je účastník, u něhož ke změně adresy došlo, povinen tuto změnu písemně sdělit druhé straně doporučeným dopisem na aktuální adresy. V případě nesplnění této povinnosti se doručovací adresou rozumí posledně uvedená adresa a na této adrese platí při nepřevzetí doporučeného dopisu fikce doručení uplynutím pátého dne od předání zásilky k přepravě poskytovateli poštovních služeb.
6. Ve věcech dle čl. III. odst. 1 písm. c), čl. III. odst. 2 písm. a), b), čl. IV. odst. 1, 3, 4 a 5 jedná za objednatele vedoucí Centra na podporu integrace cizinců pro ..... kraj: ....., tel.: ....., e-mail: .....
7. Za poskytovatele jedná a je odpovědný za plnění této smlouvy: ....., tel. ...., e-mail: .....
8. Ve vztazích touto smlouvou založených avšak výslovně neupravených se smluvní strany řídí zák. č. 89/2012 Sb.
9. Tato smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech s platností originálu, z nichž každá se smluvních stran obdrží po jednom výtisku.
10. Smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu přečetly, že rozumí jejímu obsahu a s tímto obsahem souhlasí, což níže stvrzují svými vlastnoručními podpisy.

Příloha 3

K práci je přiloženo CD s následujícím obsahem:

- Elektronická kopie této práce ve formátu PDF
- Kopie emailové komunikace s Julií Borovičkovou, která organizuje tlumočení pro SUZ

Summary

The aim of this bachelor thesis is to provide an overview of the system of interpreting in the centres of Refugee Facilities Administration (SUZ) and find out how interpreting is conducted, who is qualified to do this job, the job requirements and required certification, how much are interpreters paid and if system of quality assurance exists.

The first chapter of the theoretical part describes community interpreting in asylum hearings. Unlike in other countries, the Czech Republic has not developed a national system of educating and training of community interpreters. Establishment of this organisation would certainly improve their work. Also no official code of ethics, which would be obligatory for interpreters to follow, exists.

The second chapter deals with the main organisations which engage in the procedure for granting international protection in the Czech Republic and provides an overview of the numbers of applicants for international protection and hours spent interpreting.

The next chapter focuses on the legal framework of the procedure for granting international protection and how the Czech laws ensure the right of applicants to have an interpreter available during the whole procedure. The right to an interpreter is in the Czech Republic guaranteed by the Asylum Act, but it does not specify any requirements for interpreter's qualification.

The practical part of the thesis introduces the results of the research in the centres of SUZ. The basic job requirements for interpreters working in the centres of SUZ are perfect knowledge of working languages, to be registered in the Trade Licensing Register and at least one year of experience with interpreting. Because community interpreters often act also as cultural mediators, it is expected high knowledge of the culture and customs in both countries. In my opinion it would be better if this job was conducted by the court interpreters who had to prove their knowledge to gain this qualification. The SUZ chooses interpreters based on the winners of the public tenders. The winners of the tenders are those who offer the lowest price. The result of this is that interpreters are often paid very little when compared with recommended rates in the Czech Republic. I think that it is hard to find well educated and experienced interpreters that would be willing to interpret at such low rates. In my opinion this system influences the quality of interpretation in a

negative way, which is something that should be avoided in such important hearings that can influence lives of people.

Bibliografie

Knižní a elektronické zdroje

BARSKY, Robert. 2000. *Arguing and Justifying: Assesing the Convention Refugees' Choice of Moment, Motive and Host Country*. Aldershot: Ashgate.

ČEŇKOVÁ, Ivana. 2001. *Teorie a didaktika tlumočení*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.

ČEŇKOVÁ, Ivana. 2008. *Úvod do teorie tlumočení*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

DRBOHLAV, Dušan. 2011. *Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše*. *Geografie*, 116, č. 4, s. 401-421. Dostupné z:
<http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/01/g11-4-2drbohlav.pdf>

GARBER, Nathan. 2000. Community Interpretation: A personal view. In: ROBERTS, R., CARR, S., ABRAHAM, D. a DUFOUR, A., eds. *The Critical Link 2: Interpreters in the Community*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

HALE, Sandra Beatriz. 2005. The Interpreter's Identity Crisis. In: HOUSE, J., MARTÍN RUANO, M. R. a BAUMGARTEN, N., eds. *Translation and Construction of Identity*. Seoul: International Association for Translation and Intercultural Studies.

HALE, Sandra Beatriz. 2007. *Community Interpreting*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

HOLKUPOVÁ, Jiřina. *Komunitní tlumočení* [online]. 2014 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://interkulturniprace.cz/oplzz/wp-content/uploads/2013/11/koncept-komunitniho-tlumoceni.pdf>

KALIN, Walter. 1986. *Troubled Communication: Cross-cultural Misunderstandings in the Asylum Hearing*. In: *The International Migration Review* 20 (2). New York: Center for Migration Studies of New York, Inc.

KOSAŘ, David, MOLEK, Pavel a kol. 2010. *Zákon o azylu: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

KOTAŠOVÁ, Dita. 2008. Komunitní tlumočení pro státní správu ve styku s cizinci. Praha. Diplomová práce. Karlova univerzita. Fakulta filozofická. Ústav translatologie.

NENUTIL, Libor. 2015. Tlumočení po telefonu [online]. META, o.p.s. [cit.2016-02-19]. Dostupné z:

http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/nenutil_tlumoceni_po_telefonu.pdf

PÖCHHACKER, Franz. 2004. *Introducing interpreting studies*. London: Routledge.

UHEREK, Zdeněk, Zuzana KORECKÁ a Tereza POJAROVÁ. 2008. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR. Dostupné z:

http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Uherek_Cizinecke_komunity_z_antropologicke_perspektivy.pdf

WADENSJÖ, Cecilia. 1998. *Interpreting as Interaction*. Eastbourne: Antony Rowe Ltd.

Právní předpisy

ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106. Dostupný také z:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=48224&nr=325~2F1999&pp=15#local-content>

ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106. Dostupný také z:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=48225&nr=326~2F1999&rp=15#local-content>

ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 174. Dostupný také z:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58370&nr=500~2F2004&rp=15#local-content>

ČESKO. Usnesení č. 2/1996 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 1. Dostupné také z:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40453&fulltext=listina~20z~C3~A1kladn~C3~ADch~20pr~C3~A1v~20a~20svobod&rpp=15#local-content>

ČESKO. Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1967, částka 14. Dostupná také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonStruct.jsp?idBiblio=30965&fulltext=&nr=37~2F1967&part=&name=&rpp=15#local-content>

ČESKO. Zákon č. 314/2015, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 133. Dostupný také z:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=85114&recShow=0&nr=314~2F2015&rpp=15#parCnt>

RADA. Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka. In: *Úřední věstník Evropské Unie L 326*. 2005, svazek 48. Dostupná z:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:326:0013:0034:CS:PDF>

Internetové zdroje

Odbor azylové a migrační politiky. *Ministerstvo vnitra*. [online]. © 2016 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

O nás. *Úřad Vysokého komisaře pro uprchlíky*. [online]. © UNHCR 2001-2016 [cit. 2016-01-16]. Dostupné z:

<http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/o-nas.html>

O nás. *Správa uprchlických zařízení*. [online]. © 2014 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z:

<http://www.suz.cz/o-nas/o-nas/>

Průběh správního řízení o udělení mezinárodní ochrany. *Ministerstvo vnitra*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-prubeh-spravniho-rizeni-o-udeleni-mezinarodni-ochrany.aspx>

Anotace

Autor:	Nikola Dřimalová
Katedra:	Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Název česky:	Tlumočení pro migranty v České republice
Název anglicky:	Interpreting for migrants in the Czech Republic
Vedoucí práce:	Mgr. Marie Sandersová, Ph.D.
Počet stran:	55
Počet znaků:	84 296
Počet příloh:	3

Tato bakalářská práce mapuje současný systém tlumočení ve střediscích SUZ, které poskytuje ubytování a další služby pro uprchlíky v ČR. Cílem práce je zjistit, jakým způsobem tlumočení probíhá, pracovní požadavky a odměny tlumočnicků.

První část práce se zabývá představením komunitního tlumočení, legislativou týkající se azylového řízení a definuje základní pojmy. Druhá část je praktická a prezentuje výsledky založené na průzkumu ve střediscích SUZ.

Klíčová slova: azylové řízení, tlumočení, migranti, SUZ

Abstract:

The goal of this bachelor thesis is to evaluate a system of interpreting at the centres of the Refugee Facilities Administration (SUZ) which provides accommodation and other services for refugees in the Czech Republic. The thesis aims to find out how interpreting is carried out, the job requirements and how much are interpreters paid.

The first part of the thesis describes the concept of community interpreting, legal aspects of asylum proceedings and defines the basic concepts. The second part is practical and presents results based on the research conducted at the centres of SUZ.

Key words: asylum proceedings, interpreting, migrants, SUZ